

інструктаж з техніки безпеки під час виконання досліджень на конкретних лабораторних установах.

Список використаних джерел

1. Зязюн І.А., Крамущенко Л.В., Кривонос І.Ф. та ін. Педагогічна майстерність / за ред. І.А. Зязюна. 2-ге вид., допов. і переробл. Київ : Вища шк., 2004. 422.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Київ : Центр навчальної літератури, 2003 316 с.

Ткач Лілія

викладач

Кам'янець-Подільський коледж харчової промисловості
Національного університету харчових технологій,
м. Кам'янець-Подільський

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ МЕТОДІВ ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ

Система методів практичного навчання повинна задовільняти таким загальним дидактичним вимогам, як науковість, наочність, доступність і системність навчання, свідомість, активність, міцність засвоєння знань, навиків і умінь, здійснення основних завдань патріотичного виховання. В той же час особливості змісту і форми організації навчально-виробничої діяльності, навчання в процесі продуктивної праці, своєрідність керівництва з боку керівника практика і інші чинники додають особливу специфіку методам виробничого навчання порівняно з методами теоретичного навчання [1].

Методи практичного навчання повинні відповідати закономірностям процесу оволодіння виробничо-технічними знаннями, навиками і вміннями відповідно до розглянутих принципів, сприяти розвитку у них технічних інтересів і здібностей, вихованню правильного відношення до праці, пошани до виробничого колективу, дисциплінованості і організованості в роботі.

Як відомо, в педагогіці не існує однозначного підходу до визначення і класифікації методів навчання. Одні автори головними у визначенні методу вважають особливості джерел інформації, інші — ступінь самостійності і творчої активності мислення, треті — характеристику їх навчальної діяльності на різних етапах навчання. Проте, слід врахувати, що більшість авторів праць згідно дидактики класифікують методи навчання залежно від джерела інформації, на основі якої формуються знання, навики і вміння, а також від характеру і співвідношення діяльності керівника і практиканта при

використанні цього джерела [2].

Основними джерелами інформації в навчальному процесі, як відомо, є слово, образ і практична діяльність. В більшості випадків вони використовуються в тому чи іншому поєднанні в кожному методі, але, як правило, один з них переважає. У зв'язку з цим децю умовно виділяють три групи методів практичного навчання: словесні, наочно демонстраційні і практичні.

До словесних методів відносять розповідь, пояснення, бесіду, роботу з технічною літературою, письмовий інструктаж, виробничі семінари, до *наочно-демонстраційних* — особиста демонстрація елементів навчального процесу, демонстрацію різних об'єктів, засобів, самостійні спостереження практикантів.

У *практичних методах* основним джерелом інформації є практична діяльність, перш за все робота в виробничій та професійній діяльності, у тому числі і на тренажерах. Можуть бути виділені в особливу групу такі методи, що сприяють розвитку самостійності і творчої активності, як самостійні спостереження, рішення виробничо-технічних задач, лабораторно-практичні роботи, самостійне виконання виробничих завдань.

Окрім вказаних, слід назвати і групу, яку утворюють методи перевірки знань, навиків і умінь, набутих під час практичного навчання. До них відносяться поточні спостереження, усне і письмове опитування, виконання і аналіз вибіркового практичних завдань, кваліфікаційних робіт.

Як і всі існуючі класифікації загальних методів навчання, приведена класифікація методів практичного навчання не безперечна. Зокрема, такий словесний метод навчання, як письмовий інструктаж, можна розглядати і як засіб навчання, що використовується в кожному з практичних методів і в методі самостійних спостережень. Нерідко екскурсію як форму організації навчальної роботи, розраховану на застосування різних методів і прийомів навчання, також вважають методом виробничого навчання.

Залежно від змісту і умов практичного навчання лабораторні роботи (або заняття) можуть розглядатися не тільки як практичний метод, але і як форма організації самостійної практичної діяльності.

Точніша класифікація методів навчання створюватиметься на основі поглибленого аналізу передового педагогічного досвіду, а також наукових досліджень. Проте для чисто практичних цілей запропоновану класифікацію методів можна вважати прийнятною, і її в основному ми дотримуватимемося.

Методи навчання здійснюються за допомогою різних прийомів, наприклад, метод особистого показу виробничого процесу реалізується за допомогою таких методичних прийомів, як підготовка практикантів до спостереження, уповільнення темпу робочих рухів, розчленування виробничого процесу, ізольований показ окремих елементів виробничого процесу, елементів виробничого прийому, словесний опис і пояснення того, що показується, демонстрація наочної допомоги, що ілюструє найважливіші фази виробничого процесу, перевірка сприйняття показаного за допомогою питань, пробне

виконання виробничого процесу окремими студентами [3].

Деякі з цих методичних прийомів використовуються тільки в даному методі (наприклад, уповільнення темпу робочих рухів, розчленовування виробничого процесу, ізольований показ окремих елементів виробничого прийому), в той час як інші — і у ряді інших.

Неважко відмітити, що методичними прийомами, загальними для ряду методів, часто є способи навчання, які в інших випадках виступають як самостійні методи, розраховані на відносно тривале застосування, і характерні тільки для ввідного і завершального інструктажів. У спрощеній формі вони фігурують як методичні прийоми майже у всіх методах. Зокрема, вирішення виробничих задач часто застосовується як методичний прийом і в інших методах.

Список використаних джерел

1. Михасюк, К. В. Формування професійної компетентності майбутніх бухгалтерів у процесі навчально-виробничої практики в коледжах економічного профілю: дис... канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Рівне, 2016. 294 с.
2. Пантелеймонов А. Е. Производственная практика студентов и стажировка молодых специалистов. Москва : Высш. шк., 1987. 144 с.
3. Хоменко, М. П. Практична підготовка студентів у вищих аграрних навчальних закладах. Київ : Аграрна освіта, 2004. 194 с.

